Doğan Kardeş

SAYI: 23 29 MAYIS 1978 500 KURUŞ

525. YILINDA: İSTANBUL'UN FETHİ

(15. Sayfada)

Poster: SEBATGENÇLİK

MELİH 41

BİR ESKİ PANTOLONA BİR MASAL

Çok iyi bildiğimiz «Grimm Masalları»nın bir bölümünü, yazar kardeşler böyle toplamıştı.

TANINMIŞ iki Alman masal yazarı kardeşler olan Jacob ve Wilhelm Grimm, kapı kapı dolaşıp «Eski pantolonunuz var mı?» diye sorduğu zaman, arkadaşları ve akrabaları şaşıp kalıyordu. Gerçi bu iki kardeş Kassel şehrinin genel kütüphanesinde gördükleri işe karşılık çok az para alıyorlardı ama, başkalarının eski pantolonlarına muhtaç kalacak kadar düşkün değillerdi. Nitekim hemen anlatıyorlardı: «Bu eski eşyayı biz kendimiz için istemiyoruz. Onları verip masal alıyoruz.»

Gerçekten Jacob Grimm şehrin arka sokaklarından birinde birçok masal bilen bir ihtiyar bulmuş, kardeşine haber vermişti. Fakat adamcağız bildiği masalları pek anlatmak istemiyordu. Grimm Kardeşler, onun geçim sıkıntısı çeken, yoksul bir insan olduğunu farkettiler. Üstü başı perişandı. Hele giydiği pantolon çok eskimişti. Ona anlatacağı her masal için bir pantolon, gerekirse başka giyim eşyası da getireceklerini vaadettiler. İşte arkadaşlarından, yakınlarından istedikleri eski pantolonlar bu adam içindi.

⁂

Grimm Kardeşler Almanya'da halk masallariyle henüz bir hukuk öğrencisi iken ilgilenmeye başlamışlardı. Öğretmenlerinden biri onlara Orta Çağdan kalma bu zengin hazineden söz etmiş ve eğer ilgilenilmezse unutulup gideceğini söylemişti.

Bu iki kardeşten Wilhelm, 1786 tarihinde doğduğu yer olan Hanau şehrinde daha bir çocukken pek çok masal dinlemişti... Kendisinden bir yaş büyük olan ağabeyi Jacob da, bu masalların toplanıp kitap haline getirilmesinin çok iyi olacağını düşünüyordu.

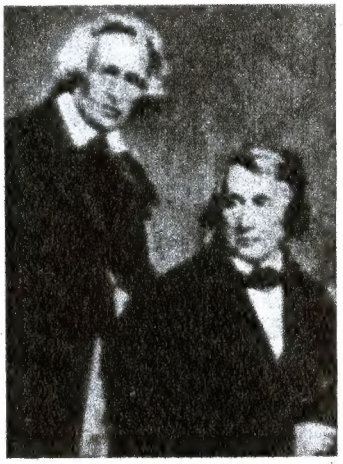

Jacob ve Wilhelm Grimm Kardeşler.

Bunun üzerinedir ki, iki kardeş Kassel şehrine gitmişler, orada başka masal bilen kişilerle de karşılaşmışlardır. Katherina Viehmann bunlardan biridir. Bu kadın bir mahalle terzisinin 6. karısı idi. Fakat birçok masal biliyordu. Bugün Grimm Kardeşlerin peri masalları arasındaki hikâyelerin çoğunu ondan almışlardır. Böylece masallar yüzyıllarca önce nasıl söyleniyorsa, aynen korunmuştur. İki kardeş onları kelimesi kelimesine defterlerine yazmışlardır.

⁂

Sonra bu iki gencin merakını öğrenen birçok kişi, onlara masal anlatmak için kendiliklerinden başvurmuşlardır. Bunlar arasında bir de Dorchenwild adında bir genç kız vardı. Yaşı genç olduğu halde ninelerinden çok masal dinlemiş ve hepsini de aklında tutmuştu. En güzellerinden biri «Hansel ve Gretel» masalı idi.

Bir süre sonra bu genç kız, masal yazarı Wilhelm Grimm' le evlenmiştir.

⁂

1812 yılında Grimm Kardeşler, topladıkları masalları bir kitap halinde yayınladılar. Kitap eleştiricileri farkında bile olmadı. Ama halk bu kitabı kapıştı. Üç yıl sonra da yine masallarla dolu ikinci kitabı çıkardılar.

Yazar kardeşler, hâlâ masal toplamakta devam ediyorlardı. Köylerden, köy köy gezen berduşlardan, huzur evlerinde yaşayan yaşlı kadınlardan hiç işitilmedik masallar öğreniyorlardı.

1857'de Wilhelm Grimm ölmeden önce (Kardeşi Jacob altı yıl daha yaşamıştır) masalların son cildi çıktı ve bütün dünyaya yayıldı.

Siz de büyüklerinizden dinlediğiniz masalları aklınızda tutuyor musunuz? Özellikle Türk masallarını?

Masallar, çocukluk hayatımızda elde edebileceğimiz en değerli zenginliklerden biridir. Büyüklerimizin anlattıklarına kulak verip onları belleğimize işlemek ve ilerde kendimizden sonra gelecek kuşaklara anlatmak milli görevimizdir. Masallarımızın çoğunda kahramanlıklar yatar. Bir kısmı da güzel ruhlu insanların iyilikleriyle doludur. Duyduklarımızı belleyelim ve belletelim. ■

BERABER ANLATALIM

BU MASALI HATIRLADINIZ MI?

GRİM Kardeşler'in masallarını size de anlatmışlardır. Hele bir tanesini mutlaka hatırlayacaksınız: O masal, dilimize «Oduncunun Çocukları» diye geçmiştir. Düşünün, hatırladınız değil mi?

Bir oduncunun, —biri kız, öteki erkek— iki çocuğu vardı. Kızın adı Gretel, erkeğin Hansel'di. Oduncunun karısı, ölmüştü. Üvey anneleriyle yaşıyordu çocuklar. O da geçim darlığını bahane ederek bu iki çocuğu başlarından atmak istiyordu. Nihayet oduncuyu da razı etti. Birgün hep beraber ormana çıktılar. Ortalarda bir yere geldiklerinde, bir ateş yakarak: «Siz burada eğlenin çocuklar. Biz biraz odun kesmeye gidiyoruz» diye bırakıp gittiler.

Sonra ne olmuştu, hatırlıyor musunuz?

Bu iki çocuktan Hansel, üvey annesiyle babasının planını anlamış ve ormana giderken dönüş yolunu kaybetmemek için yer yer ekmek parçaları atmıştı. Fakat bir de baktılar ki ekmekleri kuşlar yemiş. Ne yapsınlar? Karınları da acıkmıştı.

İşte bu sırada her tarafı pastadan yapılmış bir ev gördüler. Derken büyücü kadın çıkageldi. İki kardeşten Hansel'i pişirip yiyecek oldu. Fırını hazırladı, yeteri kadar ısınmış mı diye bakması için Gretel'e emir verdi. Gretel direnemedi. Bunun üzerine büyücü kadın Gretel'i fırına atmak isterken, Gretel onu arkasından itti ve çıkmasına fırsat vermeyerek fırının kapağını kapadı. Ortalıkta mücevherlerle dolu bir çekmece vardı. İkisi birden ceplerini tıka-basa doldurduktan sonra tabana kuvvet kaçtılar ve orman içinde döne dolaşa evin yolunu da buldular. Üvey anneleri ölmüştü. Fakat babalarının ümidi hâlâ sönmemişti. Çocuklarını bekliyordu... Buluştukları zaman ne kadar sevindiklerini bir düşünün...

Bu masalı biliyordunuz belki. Bilmiyor idiyseniz, öğrendiniz işte...

Grimm Kardeşler'in daha birçok masalları vardır. Tekrar ediyoruz. Siz de büyüklerinizden masallar, hikâyeler öğreniniz. İlerde çocuklarınıza anlatırsınız.

Ve masallar böylece kuşaktan kuşağa yaşayıp gider. ■

BEKLEYİN
İpeğin serüveninden sonra
PEK YAKINDA
AĞAÇLARIN HİKÂYESİNE
BAŞLIYORUZ

BİLİM ADAMLARI DİZİSİ : 2

İnsanda kan dolaşımının sırrını buldu; kalbin çalışma sistemini tanıttı

BÜYÜK TIP BİLGİNİ WILLIAM HARVEY

Büyük tıp bilgini William Harvey.

KANIN VÜCUDUMUZUN DAMARLARINDA DOLAŞMASI, KALBİN BU DOLAŞIMI YÖNETEN POMPA OLMASI BİZE TABİİ GELMEKTEDİR. HALBUKİ BU, ONYEDİNCİ YÜZYILIN BAŞLARINA KADAR BİLİNMİYORDU. BU ÇOK ÖNEMLİ OLAYI AÇIK VE KESİN OLARAK İLK DEFA GÖSTEREN İNGİLİZ TIP BİLGİNİ WILLIAM HARVEY OLDU.

WİLLİAM Harvey 2 Nisan 1578 yılında İngiltere'nin Manş denizi kıyısındaki sahil şehirlerinden olan Folkstone'da dünyaya geldi. 19 yaşına kadar Cambridge'deki Caius kolejinde okuyan genç William tıp bilmiyle yakından ilgilenmeye başlamıştı. Bu konudaki en büyük hocaların İtalya'da olduğunu duydu ve memleketinden ayrılarak 1598'de Padova Üniversitesine kaydolmak üzere İtalya'ya gitti.

Kan damarları kapakçıklarını keşfetmiş olan Gerolamo Fabrici d'Acquapendente ve daha bir çok değerli tıp bilgini Harvey'in hocaları arasındaydı.

Harvey 25 Nisan 1602'de 24 yaşındayken tıp diplomasını aldı, İtalya'da birkaç ay dinlendikten sonra anavatanına döndü. Londra'ya yerleşen genç bilgin 1607'de Londra Tıp Fakültesi Anatomi ve Fizyoloji Enstitüsünde çalışmaya başladı. İki yıl sonra Barthelomew hastanesinin başhekimi olmuştu. 1615'de ise çalıştığı enstitünün kürsülerinden birinde ders verme görevini aldı. Böylece kalbin çalışması ve kanın hareketleri üzerinde kendi buluş ve görüşlerini geniş bir dinleyici kitlesine açıklamak fırsatını elde etti. Bütün çalışma ve incelemelerini biraraya toplayan ve kendisine büyük ün sağlayan eserini 1628 yılında yayınladığını görüyoruz: «Hayvanlarda kalp ve kanın hareketleri hakkında bir anatomi incelemesi...»

Zamanın en ileri gelen hekimlerinden biri olan Harvey, bitmez tükenmez enerjiye ve üstün bir yeteneğe sahipti. Kraliçe ve kralların özel hekimliklerini de yaptı.

Ölüler üzerinde incelemeler yapılması hiçbir zaman toplum tarafından kabul edilmeyen bir devirde yaşayan Harvey, bütün doktorlar gibi ceset bulmakta büyük güçlükler çekiyor, bu da

Solda Padua Üniversitesi öğrencilerinden olan Harvey'in arması giriş salonunun kapısında görülüyor.

Sağda Harvey'in Latince yazdığı «Hayvanlarda kalp ve kanın hareketleri hakkında bir anatomi incelemesi» adlı kitabının kapağı.

onu asılan mahkûmların veya cinayete kurban gidenlerin cesetlerini gizli gizli arayıp bulmaya zorluyordu. Ama onun Kral ile olan dostluğu, bu güçlüğü büyük ölçüde ortadan kaldırdı.

⁂

Harvey, hayatının sonlarına doğru «Cinsiyet hakkında incelemeler» adıyla bir başka eser daha yayınladı. Çok etraflı gözlemlerin sonucu olmakla beraber, bu eser kan dolaşımı hakkındaki incelemesi kadar büyük önem taşımaktadır.

16. yüzyıla kadar kanın vücudumuzdaki hareketi hakkında ileri sürülen fikirler çok karışık ve belirsiz bir çerçeve içinde idi. Kanın bir yerde durmadığı bilinmekle birlikte ne yönde ve nasıl hareket ettiğine dair kesin ve inandırıcı hiçbir açıklama yapılamıyordu. Kanın damarlarda zaman zaman yükselip alçalan bir kabarma hareketi meydana gteirdiğine, âdeta bir gelgit olayına benzediğine inanılıyordu.

Bu konudaki düşünceler, M.S. ikinci yüzyılda yaşamış olan eski Yunan hekimi Galen'in ileri sürmüş olduğu birtakım teorilerden öteye gidemiyordu. Ancak Harvey'in devrim yaratan incelemelerinden bir süre önce, özellikle İtalya'da bazı ilerlemelere rastlanmıştı. Harvey'in hocası olan tıp bilgini Gerolamo Fabrici d'Acquapendente de, kan damarlarında birtakım kapakçıkların bulunduğunu ortaya koymuştu.

Harvey'in ünlü denemesindeki açıklama, bilim dünyası için büyük bir yenilikti. Bu önemli sonuca varıncaya kadar Harvey sümüklü böcekten tutun da, ıstakoz, karideye varıncaya dek pek çok hayvan, özellikle köpek, domuzlar üzerinde sayısız deneyler yapmış, vücutları parçalmış, yıllarca dikkatle incelemişti.

Ancak, Harvey'in eseri bir yönden eksik kaldı. Atardamarlarla vücudun en uzak köşelerine dağılan kanın toplar damarlara nasıl geçtiğini açıklayamadı. Ancak ünlü İtalyan anatomi bilgini Malpighi'nin kılcal kan damarlarını keşfetmiş olmasından sonra bu nokta da aydınlanmış oldu.

İnsan organizmasının en önemli çalışma sistemlerinden biri olan kan dolaşım sistemini bilim ışığına kavuşturan büyük bilgin 3 Haziran 1657'de öldü. Ama onun attığı temeller üzerinde tıp bilimi yükselme devam etti. ■

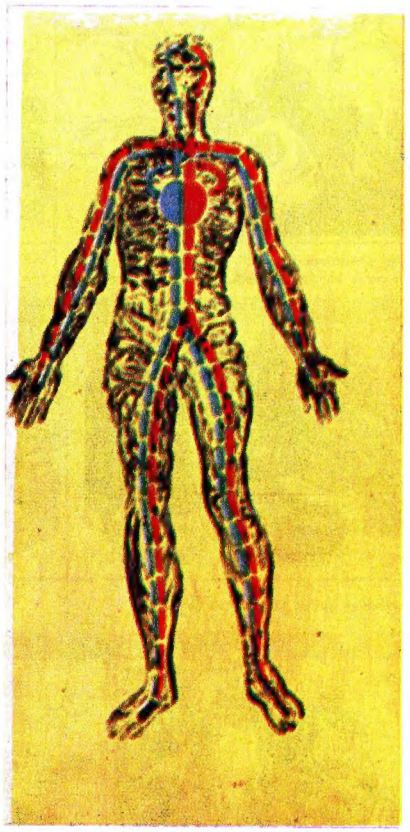

Kan dolaşımını gösteren bu şema ünlü bilim adamı Harvey tarafından çizilmiştir.

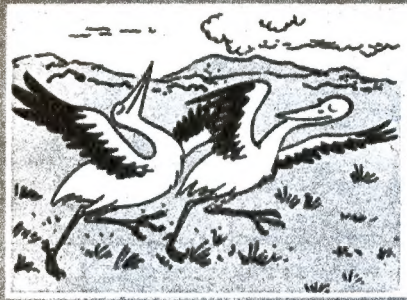

Leylek

Bağdattaki sarayında oturan padişah bir sokak satıcısından alışveriş ederken, gördüğü bir siyah istediği hayvanın kılığına girerek onların dilini konuşabilecektir. Padişah ilk fırsatta sihirli kutuyu

Bir müddet boş yere dolaştıktan sonra Mansur: «Gelin göle gidelim, dedi, orada leylekler vardır.»

Padişah razı oldu. Kuşları ürkütmeden ağır ağır yaklaştılar.

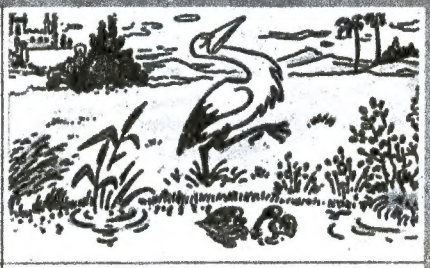

Göle vardıkları zaman kıyıda gezinen bir leylek gördüler.

Bir leylek de üstlerinden geçti. Sadrazam: «Bu kuşlar kimbilir neler konuşacak, dedi, gelin leylek olalım».

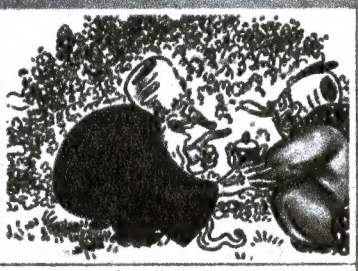

Padişah: «Yaşa, diye bağırdı. Yalnız Allahaşkına unutma: İnsan olmak isteyince...

Doğan güneşe dönüp üç defa MUTABOR diyeceğiz. Hem de gülmeden. Yoksa hep leylek kalırız».

Nihayet tozdan birer tutam çektiler.

Çektiler ama burunları öyle yandı ki...

Alabildiğine hapşurdular.

Sonra sihirli kelimeyi söylediler: «MUTABOR».

Ve değişiklik başladı. Aman Allahım kendilerine bir seyler oluyordu...

Padişah

kutuyu satın alır. Bu kutunun içinde bulunan siyah tozdan burnuna çekip «MUTABOR» diyen kimse, yanına alarak veziri Mansuria benziyebilecekleri bir kuş bulmak için sarayın bahçesine çıkar.

13.

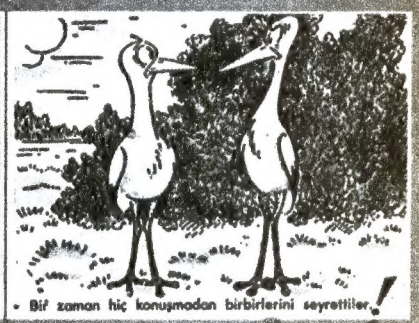

Bir zaman hiç konuşmadan birbirlerini seyrettiler.

14.

Sonra padişah ilk olarak konuştu: «Ne kadar güzel bir gaganiz var sevgili vezirim.»

Sadrazam eğilerek: «Kulunuzu ihya ettiniz, dedi. Size de leyleklik padişahlıktan çok yakışmış».

Bu sırada, sonradan gelen leylek, göldekinin yanına gitmişti.

15.

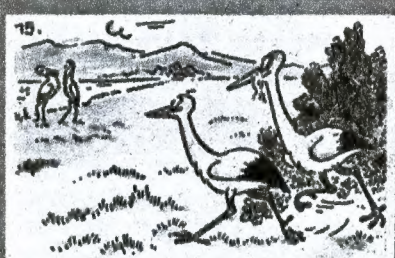

Padişahla sadrazam, konuştuklarını duymak için saklandıkları yerden çıktılar. Yanlarına yaklaştılar.

Bunlar bir toplantıda dansetmek üzere prova yapan iki dişi leyleklti.

Onun için burada buluşmuşlardı. Leylekler en sevimli ve en güzel hareketleri yapmaya çalışarak oynuyorlardı.

16.

Padişah ve sadrazam zevkle bu iki leylek dansözün oyununu seyrediyorlardı.

Ama leyleklerden biri tek ayağı üstünde kuyruğunu sallıyarak komik bir vaziyet alınca...

İkisi de katıla katıla gülmeye başladılar.

ÇOK DEĞERLİ BİR TAŞ PARÇASI

BUNDAN 100 yıl kadar önce Güney Afrikalı bir çiftçinin çocukları nehir kenarında oynarken, çok güzel bir taş parçası bulmuşlardı. Bu taş o kadar parlaktı ki âdeta ışık saçıyor, göz alıyordu. Çocuklar taşı annelerine götürdüler. Anneleri de komşularına gösterdi... Komşular çok beğenip satın almak istediler. Taş da satın alınır mı imiş? Çocukların annesi, istenilen taşı komşularına öyle bedava veriverdi. Meğerse o taş sanılan şey, bir elmas değilmi imiş! O zamana kadar Güney Afrika'da elmas bulunduğunu kimse bilmiyordu. Öğrenildikten sonra oraları kazmaya başladılar. Çocukların «taş parçasını» buldukları yerin az ötesinde en zengin elmas madenleri çıktı. Bugünlerde Ay'dan getirilen taş parçaları da çok değerli. Ama elmas, dünyamızda hâlâ olağanüstü değerini koruyor. ■

RADYODAN DİNLEDİĞİNİZ SESLER

RADYODA plak takdim edenlere «Disk-Jokey» diyorlar. Bunlar o kadar güzel konuşuyorlar ve çaldıkları plakların sanat değerini öylesine belirtiyorlar ki, dinleyenler arasında o plakları hemen almak isteyenler çıkıyor. Amerika'da bir Disk-Jokey birçok şarkıcıyı milyonlarca dinleyiciye tanıtmış, bazılarının plak satışı da milyonları bulmuştur. Bir sinema artistinin plağı yalnız Şikago şehrinde 250.000 ve bütün ülkede 5.000.000 satılmıştır.

HANGİSİ ?

Altı yaşına girmiş olan Erol'a annesi şöyle diyordu:

— «Altıncı yaş yıldönümü için sana bir pasta ile altı mum hazırladım, nasıl, beğendi mi bakalım?»

Erol hemen şöyle cevap verdi:

— «Teşekkür ederim anneciğim ama, altı tane pasta ile bir mum hazırlasaydın çok daha hoşuma giderdi.»

KÜÇÜK KIZ OKUYUCULARIMIZA

YAZ günlerinde, kız okuyucularımız saçlarını kimbilir ne değişik şekillere sokuyor, ne enteresan modeller uyguluyorlardır.

Bunu düşünerek biz de bir saç modeli verelim dedik. İşte sol yanda gördüğünüz küçük kız, saçlarını sizin için tarattı ve poz verdi...

Uzun ve kahküllü olanlar, saçlarının yanından iki eşit parçayı ayıracak ve bunların simetrik olmasına da çok dikkat edecekler... Sonra bunları örecek ve tepelerinde bir tokayla tutturacaklar. İşte iki örgülü, şirin mi şirin bir saç modeli. ■

BİR ÖRGÜ ÖRNEĞİ DAHA

GEÇEN haftalarda yünden arkadaşlarımı ördünüz ve sevimli bir hayvanat bahçesine sahip oldunuz. İsterseniz bugün de beni örün ve böylece hayvanlardan kurulu örgü takımınızı tamamlayın. Evet, ben kırmızı bedenli, beyaz başlı, beyaz kuyruklu ve beyaz patikli bir kediyim. Burnum da kırmızı. Dilim de kırmızı kumaş, gözlerim siyah boncuk. Kulaklarım siyah kumaş. Tabii bıyıklarımı unutmayacaksınız. Onlar da kalın ibrişimi mumlayarak elde ediliyor. İşte şimdi oldu. Bir de içimi pamukla doldurursanız bu iş bitmiş olacak. ■

KUŞ EVİNDE BİR KEDİ

KÜÇÜK Tekir, kuşlar için yapılan minik evi, bahçe duvarında kendisine hediye edilmiş sanarak bir sıçrayışta içine girdi ve saatlerce uyudu. Onu çok beğenmiş olacak ki çıkarabilene aşkolsun! Dönüp dolaşarak yine oraya geliyor; etrafı da açık olduğu için mükemmel hava aldığından bu sıcak yaz günlerinde rahat rahat uyuyor.

İşin tuhafı, Tekir'in böyle konfor içinde yaşadığını gören komşular, kendi kedileri için de benzeri kulübeler yapmaya başladılar. Kuşlar ise, yine ağaçların yeşil dalları arasında başlarının çaresine bakıyorlar. Yuvalarının işgal edilmesi bir haksızlık da olsa görmemezlikten geliyorlar. Zaten kedilerle bir arada olmayı hiç sevmediklerini bilirsiniz, değil mi? ■

HİÇ ET YEMİYOR

TELEVİZYONDA gösterilmiyor artık... Çünkü onun katıldığı film dizisi sona erdi. Fakat burnu basık detektif Charlie Durkop'un yüzü hâlâ hatırınızda...

Aktör Durkop hiç et yemezmiş. Bu tuhaf aktörün bir başka özelliği de filmlerde o kadar hareketli olduğu halde özel hayatında fırsat buldukça düşünceye dalarmış... İki tane de çocukları var. Onları çok seviyor.

Burnuna ne olmuş, diye merak ediyorsunuz, değil mi? Dört defa kırılmış. Ya futbol oyunlarında, ya da arkadaşlariyle yaptığı şakalaşmalarda bu kazalara uğramış. Nitekim her yerde onu kırık burnu için arıyorlarmış. Burnu kırık aktörde ise bol bol sanat yeteneği var... ■

Siz bu karikatüre ne dersiniz?

SİHİRLİ AYAKKABI

YEŞİLKASABANIN SAHASINI KULLANMAYA KARAR VERİLDİ...
İŞTE BRENVALE TAKIMI. OTOBÜSLE GELDİ
TAM DA ZAMANINDA GİDELİM
MAÇTAN ÜÇ DAKİKA ÖNCE...
ÜZGÜNÜM, GEÇ KALDIM BİLLY! EVDEN KURTULAMADIM. BABAMIN AMANAMI SÖYLEDİ. ANCA GELDİM.
UMARIM, BİZİ İZLEMEYE DE GELİR. HADİ TIM ÇABUKOL! HERKES SAHADA...
BABAM BİR ZAMANLAR MİLLİ BASKETÇİYDİ. FUTBOL OYNAMAMI İSTEMİYOR. İLLE BASKET DİYOR ANCA BEN BUNU SEÇTİM.
UMALIM BİR GÜN FİKRİNİ DEĞİŞTİRİR.
OYUN BAŞLADI. BÜTÜN KASABALILAR SAHADAYDI. TOPLANMIŞ OYUNU SEYREDİYORLARDI.
BLIP!
BU TRENT İŞTE! HAVA TOPLARINDA SAHANE!
KAUT-ROLÜ DE ÇOK İYİ. ÇOK BAŞARILI OYUNCU...
EĞER BUGÜN İYİ OYNARSA ONA BİR SANS VERECEĞİM. BAKALIM!
BU ARADA BİLLY VE TIMOTHY İYİ BİR OYUNUNA İÇİN DEYİŞİ...
TOPU BURAYA GETİRİYOR. BİLİYORUM BUNU. BOMBACININ AYAKKABILARI DA BENİ KORTUYOR!
TOP RAKİP OYUNCUNUN ÜZERİNDEN ZIPLADI.
TAM BAŞININ ÜSTÜN-DEN...
İNİ! TRENT'İ GAFİL AVLADILAR.
TRENT YILMAZ. O GÖRDÜĞÜM EN İNATÇI OYUNCU...
TRENT BİLLY'Yİ YAKALAMAK İÇİN DÖNDÜ, FAKAT
HA, HA, HA! SAĞ AYAĞININ YANINDAN BACAK ARASI.
TRENT AMMADA APTALMIŞ.
SİNİR GERGİNLİĞİ BAŞLADI...
BURAYA GEL, KÜÇÜK FARE!
HEY, ÇEKME!
İYİ OYUNCU TARTIŞTI...
BİR DAHA BÖYLE BİR ŞEY YAPMA SAKIN!
KAPA ÇENENİ!
PHEEP!
HEMEN SONRA.
TAMAM, TAMAM YETİŞİR. BUNU İSTEMİYORUM
NE YAPTIĞINI GÖRÜYORSUN...
SAKİN OL TIM! BÖYLE YAPMANA GEREK YOK. SAKİN OL!
BU SİNİRLİ OYUNUN SONU BAKALIM NEYE VARACAK?

(Devamı Var)

Cancan ile Afacan

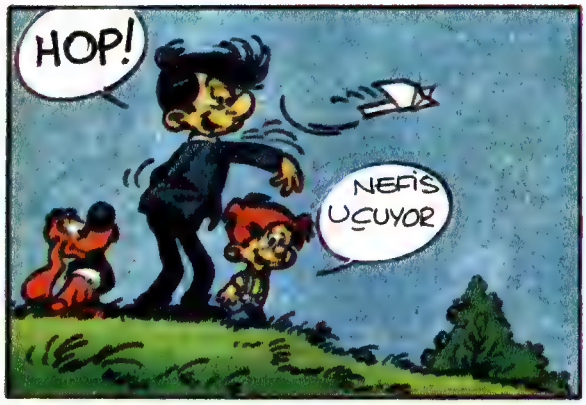

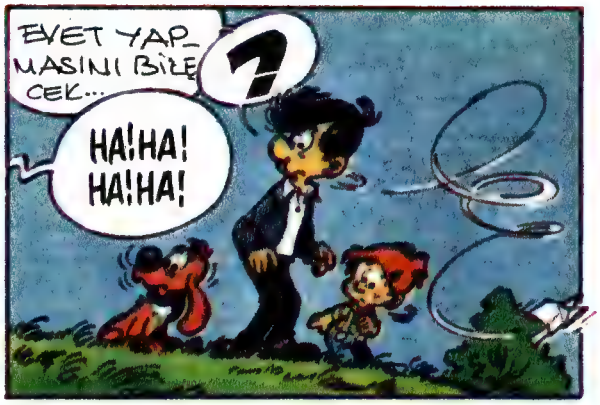

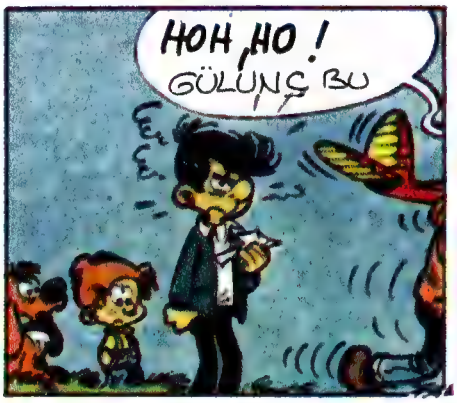

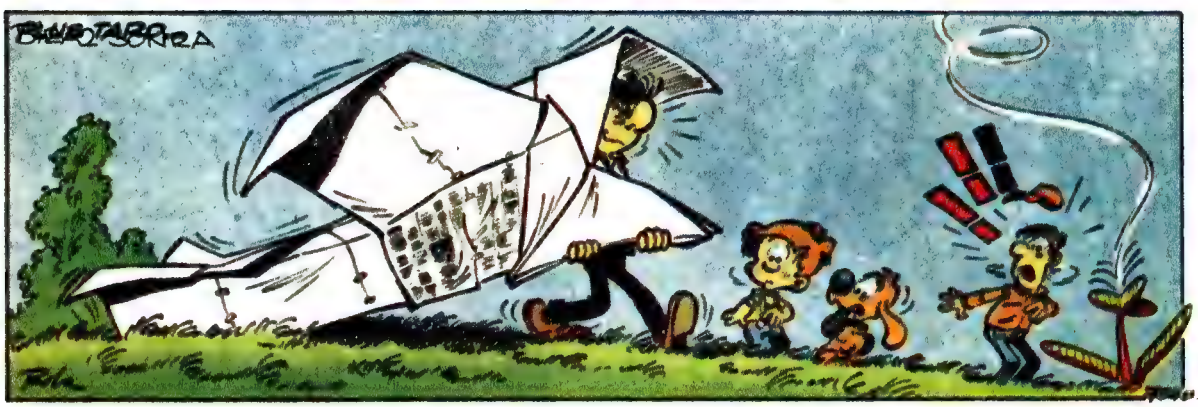

525. Yıldönümünde...
İSTANBUL'UN FETHİ

İSTANBUL'u aldıktan sonra Fatih, yani Açıcı ünvanıyle anılan Sultan II. Mehmed Han, 1451 yılı şubat ayında, babası Sultan II. Murad Han'ın vefatı üzerine Osmanlı tahtına çıktığı zaman 19 yaşında bulunuyordu. Çok sıkı ve kusursuz bir öğrenim görmüş, aynı zamanda doğuştan kabiliyetli olduğu, idarî ve askerî alanlarda üst düzeyde mükemmel şekilde eğitilip yetişmişti.

Babası saltanatının son yıllarında Doğu Roma - Bizans İmparatorluğu ile barış politikasını tercih etmişti. Fatih ise, böyle düşünmüyordu. Osmanlı devletinin Anadolu ve Rumeli taraflarında geniş toprakları vardı. Bir Şehir - Devlet haline gelmiş olan Bizans ise, bu genç ve güçlü devletin tam orta yerinde, varlığı ile ona rahatsızlık veren bir çıban gibiydi. Onu sıkıp temizlemek ve ortadan kaldırmak şarttı. Aksi halde Osmanlı devletinin daha fazla gelişmesine imkân yoktu.

Fatih, İstanbul'u almadan evvel Karadeniz boğazına hâkim olmak ve o taraftan yardım gelmesini engellemek için evvelâ, Bizans'ın diplomatik teşebbüslerine rağmen, Rumelihisarını yaptı ve bunun karşısında bulunup 1396 yılında babasının dedesi Yıldırım Bayezid Han tarafından inşa edilmiş olan Anadoluhisarı'nı da onarıp içlerine yeteri kadar top ve asker koydu. Artık Türklerin izni olmadan hiçbir geminin boğazdan geçmesine imkân kalmamıştı.

Sonra o zamanki başkent Edirne'de ordusunu hazırlamaya ve Bizans'ın pek güvendiği surları yıkacak topları döktürmeye başladı. Böylece, yerleri uzun incelemeler sonunda kararlaştırılmış bulunan her biri 4'der toplu 14 batarya için gerekli 56 top, yeteri kadar mermi ve barut hazırlandı. Bu arada Bizans'dan kaçan bir Macar mülteçisi de Fatih'in müsaadesiyle çapı üç ayak boyu ve 750 kilo ağırlığındaki aranit mermiyi bir buçuk kilometreye atan büyük bir top yaptı.

⁂

Fatih'in ordusu, onun kumandasında bulunduğu halde Edirne'den hareket edip 5 Nisan 1453 günü İstanbul önüne vardı. Padişah, Türk ve İslâm geleneğine uyarak savaş başlamadan evvel Bizans İmparatoru XI. Konstantinos Dragazes'e şehri teslim etmesini, böyle yaptığı takdirde kimsenin canına ve malına zarar gelmeyeceği gibi, kendisi ve İmparatorluk ailesi başta olmak üzere, her isteyenin serbestçe çıkıp gidebileceğini, kalanların ise Osmanlı devletinin uyruğu olarak öbür Hıristiyan uyruklar gibi Türk kanunlarının himayesinde mallarına, mülklerine sahip halde eskisi gibi işleri güçleriyle uğraşarak yaşamaya devam edeceklerini, bu teklifi reddettiği takdirde ise, savaşın bütün sonuç ve sorumluluğunun İmparatora ait olacağını bildirdi. Ancak İmparator, teslim teklifini reddederek şehri sonuna kadar savunmaya kararlı bulunduğunu bildirdiği için etesi günü kuşatma ve savaş başladı.

Yazan: **MİDHAT SERTOĞLU**

Şehri Bizanslılardan başka daha evvel yardıma gelmiş Cenevizli, Venedikli vb. gönüllüler de savunuyorlardı. Nitekim aynı zamanda Başkomutan olan İmparator, savaşan kuvvetler kumandanlığına Cenevizli Giustiniani'yi tayin etmişti.

⁂

Türk topları surları dövmeye başladılar. Rumlar, açılan gedikleri sü-

(Devamı 31. sayfada)

POSTER
TAKIMLARI
DİZİSİ

SEBATGENÇLİK

PUL TOPLAYALIM

SAHTE PULLARA DİKKAT ETMELİ !

Sayın GÜNER ÖNER - İstanbul

Çok sayıdaki sorularınızın ancak bir bölümüne cevap vermek istiyorum. Diğer sorularınıza da, gelecek haftalarda cevap verirsem, darılmazsınız herhalde.. Sizin de belirttiğiniz gibi, konuların çokluğu nedeni ile pul konusuna ayırabildiğimiz yerin az oluşu yüzünden özellikle «Takse Pulları»dan daha sonra söz edeceğim.

«Republik Österreich» Avusturya, Eire aynı adla anılan bir Afrika ülkesi, «Postes O'Homenes» Antil Takım Adaları'ndaki bir ada üzerinde bulunan bir ülke.

İngiltere'de çıkan «Enerji» serisinin 10 1/2 pennylik pulu kömür, 13 pennylik pulu elektrik, 11 pennylik olanı tabii gaz ve 9 pennylik olanı da petrolü konu ediyor. Sizde tabii gaz ve petrol ile ilgili olanı eksik. 10 1/2 pennylik pul, seriye dahildir.

Pullar; yırtık, dantelleri eksik, zamkı bozuk ve parmak izli, lekeli iseler değersiz olurlar. Elinizdeki pulların gerçek mi, sahte mi olduğunu anlamak için incelemek gerek. Bu konuda pullarınızı görmeden kesin bir şey söylemem olanaksız. Ülkemizde pek değil ama, yabancı ülkelerde çok değerli pulların sahtelerinin basılıp, tecrübesiz filatelistlere, gerçek değerinden ucuza satıldığı çok olmuştur. Bu tür olaylar, filatelistleri hayli uğraştırır ve araştırma yapmaya yöneltir.

Özellikle, yabancı ve değeri yüksek pulları alırken bir kuşkuya düşerseniz, pulların sahte olup olmadığı konusunda araştırma yapılmasında yarar olduğunu belirtmeliyim. ■ Erden GÜLEY

Merhaba çocuklar

● DİYARBAKIR' dan İhsan Çalışkan: 6 ciltlik Yeni Hayat Ansiklopedisi'ni İndirimli almak için kuraya katılmak üzere dergimizin arka sayfasındaki kuponlardan «Kırmızı» olanını göndermeyi unutmuşsunuz. O büyüklükte herhangi bir kâğıdı kırmızı kalemle boyayıp göndermek olmaz.

● BURSA'dan Metin Aslan: Dergimizin arka sayfasında her şey yazılıdır. Sorduklarınızın cevabını orada bulabilirsiniz.

● İSKENDERUN'dan Adnan Güldür ve Ali Varan: Dergimizi severek okumanıza, arkadaşlarınıza da salık vermenize teşekkür ederiz. İstediğiniz sayılar ödemeli olarak postalandı. Anneler Günü için düzenlediğimiz kutlama listesine isminiz yeni girebildi. Sebebi de mektubunuzun «En geç yollama tarihi olan» 1 Mayıs'tan da sonra gelmesiydi. Bununla beraber listeyi uzattık. Adınız da böylece çıktı. Gelecek yıl daha çabuk davranırsınız, olmaz mı? Annenizin de sizi hoş göreceğinden eminiz. Anneniz babanızla birlikte nice parlak yıllar dileriz size.

● TRABZON'dan Zeki Macit: Romanya hakkındaki bilgiler dergimizde çıkan Dünya Devletleri Ansiklopedisi'nde var.

● MALATYA'dan Cevat Bayhan: Hayat Küçük Ansiklopedi için gönderdiğiniz kupon, bu kitabı size gönderecek olan «Bateş Bayilik Teşkilâtı»na adınız ve adresinizle birlikte yollandı. Parayı oraya gönderdiğiniz anda kitap evinize gelir. ■

KULÜP ÜYELERİNİ TANITIYORUZ

Siz de üye olun sizin de böyle bir kartınız olsun!

HER HAYVANIN VURULMASINA NEDEN İZİN VERİLMEZ ?

Kuğu kuşuna benzeyen beyaz bir kaz cinsini korumak için harcanan çabalar...

KANADA ülkesinin içinden geçen St Lawrence nehrinin kıyısında her yıl kar beyazı bir kaz cinsinin çığlıkları işitilir. Arada bir avcı tüfeklerinin patlamaları da duyulur. Bu bölge, Kanada'nın hayvan cinslerini korumaya yarayan bir Milli Park'tır. Kar beyazı kazlar da, bir vakitler soyları tükenmek üzere iken buralarda korunarak çoğalmalarına fırsat verilen kanatlılar.

O halde, avcı tüfekleri neden patlıyor, diyeceksiniz: Gerektiğinden fazla çoğalırlarsa avlanmalarına izin veriliyor da ondan.

Bu yabani beyaz kazlar, bildiğiniz kazlara oranla biraz iridirler. Bazılarının kanatlarının ucu siyahtır. Fakat o kadar güzel ve zariftirler ki, boyunları biraz uzun olsa, onları kuğu kuşu sanırsınız. Bunlar yazın Kanada'ya üşüşürler. Bir zamanlar sayıları o kadar azalmıştı ki, iki bine inmişti. Avlanmaları yasaklandı... Bu yasağı Kanada'ya komşu olan Amerika da destekledi. Altmış yıl süreyle kar beyazı kazlara tüfek atmadılar. Bu sayede 1970 yılında sayıları altmış bini buldu.

Fakat yeni ve beklenmedik bir sorun çıktı. Şimdi bunlara yiyecek yetmiyor. Bulundukları yerdeki çayırlarla beslendiklerinden bir süre sonra yiyecek bulamıyorlar. Başka bir deyimle kendi kendilerini aç bırakıyorlar. Onun için yeniden kaz avına izin verdiler... ■

Kazların avlanmasına izin verildiği zaman avcılar hendeklere gizlenirler. Alttaki resimde görünen kazlar ötekileri tuzağa düşürmek içindir.

SEVİLMEYEN BOKSÖR

DÜNYANIN İLK AĞIR SİKLET ŞAMPİYONU DA BİR ZENCİ İDİ. HİÇ DURMADAN ONU YENECEK BİR BEYAZ ARIYORLARDI.

YAŞADIĞIMIZ yüzyılın en ünlü boksörü Muhammet Ali nasıl «en büyük benim» diyor idiyse, ondokuzuncu yüzyılın en zorlu döğüşcüsü olan Galvestonlu Jack Johnson da öyle konuşuyordu. Fakat onun yaşadığı zamanlarla, bugünkü arasında büyük farklar var.

O tarihte zencilere hiç değer verilmezdi. Beyazlarla aynı haklara sahip olmak şöyle dursun, onların bulunduğu yerlere gitmeleri bile yasaktı. Bu yüzden bir düşman gözüyle bakılıyordu Jack Johnson'a.

O ise hiç kimseyi umursamazdı. Kadife elbiseleriyle, mücevherlerle işlenmiş bastonuyla şık giyinmeyi seven bir insandı.

Çeşitli karşılaşmalarda 19 boksör yumruklarının ağırlığına dayanamayarak ölmüştü. Bir çoğu da yaralanmıştı. Onu yalancıktan kaybetmesi için kandırmaya çalışanlar, hatta ölümle tehdit edenler olmuştu. Fakat bütün bu çabalar boşa gitmişti. O bildiğinden şaşmamıştı. Bir seferinde tam 5 boksörle aynı anda döğüşmüş ve hepsini de yenmişti.

Seyirciler ondan öylesine nefret ediyorlardı ki, dövüldüğünü görmek için neler vermezlerdi... Ah onu yenebilecek bir beyaz adam, «Bir beyaz umut» belirseydi. Ancak bu «beyaz umut»un ortaya çıkması, yıllar sürecekti.

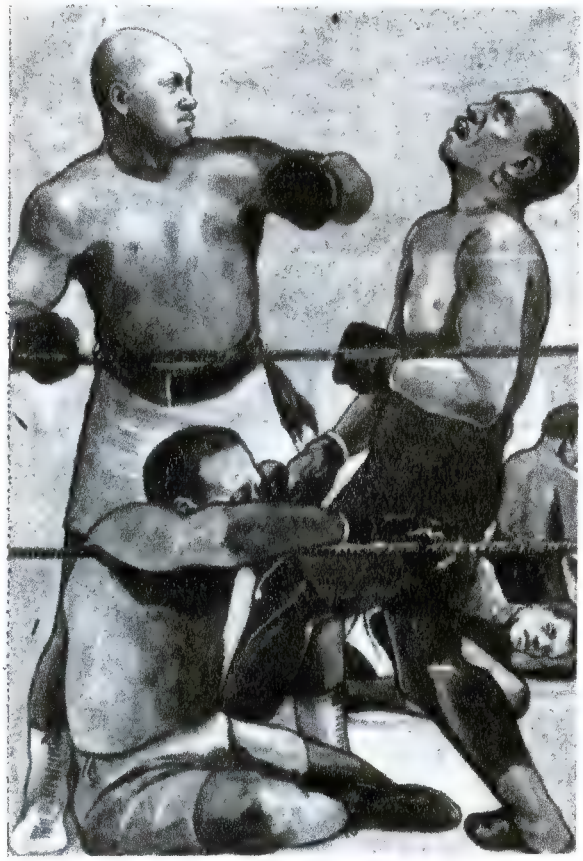

Johnson Texas'ın Galveston kasabasında 1878'de dünyaya gelmiş, 19 yaşında boksör olmuştu. Aslında pek dev denecek kadar boyu yoktu. Ancak 2 metre kadardı. Fakat döğüşme tekniği olağanüstü, savunma yeteneği, yumruklarının kuvveti onu «dev» yapmağa yetmişti. 60'dan fazla karşılaşmadan sonra Avustralya'da 1908 yılında Tommy Burns'u da yenerek dünya şampiyonluğunu elde etmişti. 14 raunddan sonra Burns kendini kaybedince polis karşılaşmayı durdurmuştu. Burns'un taraftarları yanlarında getirdikleri silahla Johnson'u öldürmeye kalktılar ama polis olayı yatıştırdı.

⁂

Bir beyazı yenip dünya şampiyonluğunu ele geçirdiği için seyirciler onu affedemiyordu. O ise önüne geleni dövmeye devam ediyordu. «Çelik adam» diye tanınan Joe Grain'i bile 18 defa yenmişti.

Beyaz kadınla evlenmek suçundan aranmaya başlanınca İngiltere'ye sığındı. O sırada Birinci Dünya Savaşı başlamıştı. Gizli Ajan olarak çalışmak üzere gönüllü yazıldı. Fakat bir akşam sarhoş olunca bütün bildiklerini ortaya döktü, bu görevden alındı.

En sonunda «Beyaz umut» ortaya çıktı. Jess Willord adında bu beyaz boksör tecrübesizdi. Ama gençti. Johnson ise artık 37 yaşına gelmişti. Karşılaşmalarının 26. raundundan Wil-

5 rakiple birden ringe çıkan Johnson hepsini birden yendi.

lard, Johnson'u yendi.

Johnson Amerika'ya dönüp kendini affettirebilmek amacıyla yenildiğini söyledi ama, tabii ona pek inanmadılar. Geçmişteki suçundan dolayı Amerika'da hapse giren Johnson'u orada pek sıkmadılar. İçki ve sigarasını içebiliyordu. Bu da ona yetiyordu... Kimseyle kavga etmiyordu. Bu davranışları yüzünden kısa sürede hapisten çıktı. 50 yaşına kadar çalışmaya devam etti. 67 yaşında bile boa yılanlarıyla boğuştuğu söylenir. Bu koca dev, 1946 yılında bir trafik kazası sonucu ölmüştür. ■

Johnson zamanına göre çok şık giyinen bir boksördü.

Kafası kızdığı zaman kendisine düşman gözüyle bakan seyircilere tekmeyle kova atıyordu.

SPOR

MİNİ VOLEYBOL

Sevgili çocuklar,

Mini-Basket'i geçtiğimiz hafta tamamladık. Bu haftadan itibaren Mini-Voleybol'a başlıyoruz...

Mini-Voleybol da tıpkı Mini-Basket gibi ilkokul çağındaki kız ve erkek çocukları, voleybola alıştırmak ve hazırlamak amacını güden basitleştirilmiş bir voleybol oyunudur. Bu oyun on iki ve daha küçük yaştaki çocuklar tarafından oynanabilir.

Mini-Voleybol, 4'er kişiden kurulu karşılıklı iki takım arasında oynanır. Her iki takımın amacı oyun kuralları içindeki sınırlama dahilinde topu karşı sahaya geçirmek ve orada sonuca gitmektir.

Mini-Voleybolda oyun alanı 12×6 metre ölçüsünde düz bir yerdir. Bu alanın tam ortasından, sahayı iki eşit parçaya bölen bir çizgi geçer. Ve iki yanda 6×6 metre ölçüsünde iki eşit alan oluşturur. Sahayı çevreleyen ve ortadan bölen çizgilerin kalınlığı ise 3 santimetredir. Alanın düz olması, yere düşecek oyunculara zarar vermeyecek durumda bulunması gereklidir hiç kuşkusuz.

Mini-Voleybolün filesi 60×600 satimetre boyutlarında olup uçlarında fileyi sabit bir yere bağlamak üzere uzunca ipler bulunur. Filenin yerden yüksekliği ise oyun alanı içinde 1.80 metredir.

Mini-Voleybolün oynanacağı top ise 58 santimetre çapında ve 180 gram ağırlığındadır.

Yukarıda verdiğim boyutlarda düz bir alan bulup burayı çizip yine verdiğim boyutlarda file ile yukarıdaki ölçülerde top tedarik ettiğiniz takdirde gelecek haftadan itibaren oyunla ilgili kurallara başlayabiliriz sevgili çocuklar.

Sağlık, mutluluk ve başarı dolu bir hafta dileğiyle...

CEM ATABEYOĞLU

Sipru

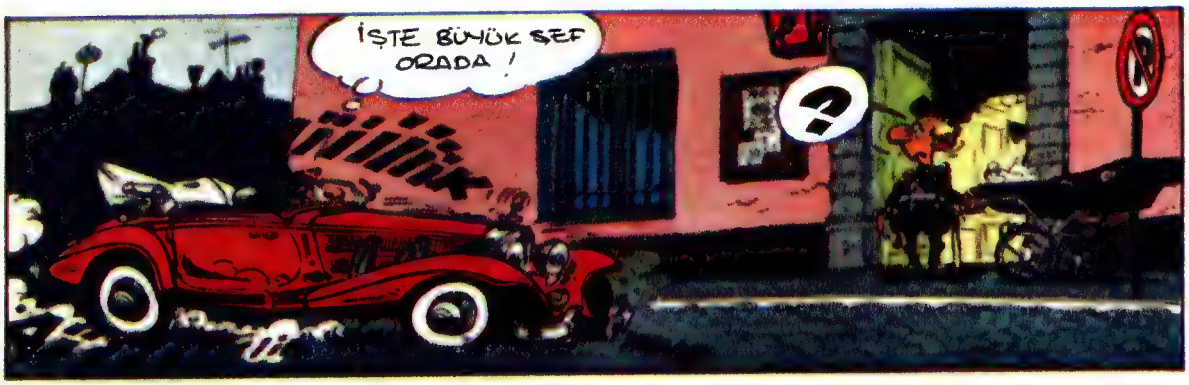
İŞTE BÜYÜK ŞEF ORADA!

HEY, BURAYA PARK ETMEK YASAKTIR. ÇEK ARABANI, YOKSA CEZA KESERİM.

DJIII

HÜCÜM... YAŞASIN ZORGUP!

OTTO PAPARAPAP, EMRİNİZDEDİR
BÜTÜN DELİLER DE BURAYA TOPLANDI.
BLAM

KLİK... HAYDİ ŞEF KAÇALIM.
DZIII

İŞTE! KIRMIZI MERCEDES ORADA. HEY! O DELİ ZORGUP'U KAÇIRIYOR. KOŞ!

HOP, DUR BAKALIM, NEREYE?
HAY ALLAH, ÇOK GEÇ KALDIK...
VROOMM

ÖZET: Sevimli kahramanımız Sipru bürosuna gelir. Fanto çok sinirlenmiştir. Çünkü Gaston büroyu birbirine katmış, daktiloları reçellemiş, kâğıtları dağıtmıştır. Sipru ikisini barıştırmaya, aralarını bul..maya çalışır, o sırada içerde bir gürültü olur. Fanto'nun başına yeni bir şey gelmiştir.

(Devamı Var)

DAĞLARIN KIZI HEİDİ

ERTESİ sabah Heidi gözlerini açınca kendisini kulübedeki küçük yatağında buldu. Hemen fırlayıp kalktı. Bir an önce dağa çıkmak, bir yıldır hasretini çektiği güzel köşeleri görmek istiyordu. O sabah, Peter de her zamanki vaktinden erken gelmişti. Heidi onun ıslığını duyar duymaz, bahçe kapısına koştu. Bir yandan da «Peter! Peter!» diye sesleniyordu. Peter gelince keçilerin hepsini ayrı ayrı sevdi. Sonra tekrar etrafa bakındı; evet her şey olduğu gibi duruyordu, nihayet bu çok sevdiği yere tekrar kavuşmuştu. Peter'in de Heidi'yi çok göreceği gelmişti. O yokken günler daha sıkıcı geçiyor, hele o kasvetli kış günleri bir türlü bitmeyecekmiş gibi geliyordu. Heidi, gerçekten iyi kalpli, neşeli ve candan bir arkadaştı. Hiç kimsenin onun yerini tutmasına imkân yoktu. Peter de karşısında Heidi'yi görünce sevinç çığlıkları atarak kollarını salladı. Neredeyse gözlerine inanacağı gelmemişti. Köyün kuşları bile küçük kızı tanımış gibiydiler. Ötüşüyor, kanatlarını çırparak etrafında dönüyorlardı...

Peter ahırdan keçilerini çıkarırken, Heidi de tanıdığı keçileri sevip okşadı. Onlar da «Hoş geldin» diyorlardı sanki. Ayıcık ve Kuğucuk da arkadaşlarının yanına gidince, Peter dağın yolunu tuttu. Keçileri otlatacak, ancak geç dönecekti.

Giderken, «Sen de gelsene benimle» dedi. Heidi de bir başka gün geleceğini söyledi. Çünkü, dedesinin yanına geleli daha bir gün bile olmamıştı. Hem dedesiyle konuşacağı çok şey vardı. Peter giderken, Heidi el salladı...

O akşam, yemekten sonra, Heidi kendisine hediye edilen kitabı alarak dedesine okumaya başladı. Okuduğu hikâye, yıllarca evinden ayrı kalan bir delikanlının hayatını anlatıyordu. Dede bunları dinlerken derin bir düşünceye daldı...

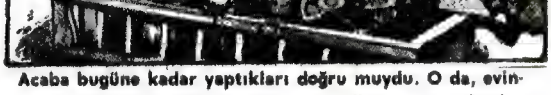

Acaba bugüne kadar yaptıkları doğru muydu. O da, evinden uzaklaşan delikanlı gibi uzun yıllarını, insanlardan ayrı olarak bu dağ başında geçirmemiş miydi? Yaptığı hareket yanlıştı. Heidi'ye, kiliseye gideceklerini söyledi.

DAĞLARIN KIZI HEİDİ

O pazar Alm Dede ve Heidi, en iyi elbiselerini giyinmişlerdi. Çok güzel bir hava vardı. Her tarafta kuşlar ötüyor, sanki her adımda Heidi'ye hoş geldin diyorlardı.

Heidi dedesini hiçbir zaman bu kadar yakışıklı görmemişti. Kiliseye geldikleri zaman herkes onlara baktı. Köylülerin hepsi daha önce gelmişti. Şimdiye kadar aralarında görmedikleri Alm Dede'yi kilisede görmek onları şaşırtmıştı. Heidi dedesiyle beraber en arka sıralardan birinde oturdular.

Kiliseden çıktıktan sonra, Alm Dede, Heidi'yi papazın evine götürdü. Köylüler, onların papazın evine girdiğini görünce, oldukları yerde kalakalmışlardı. İçlerinden biri: «Biliyor musunuz?» dedi, «her halde Alm Dede sandığımız kadar fena insan olmasa gerek. Çocuğa iyi bakıyor.»

Papaz, Alm Dede'yi büyük bir sevinçle karşıladı. Alm Dede ona: «Galiba şimdiye kadar insanlardan kaçmakla hata ettim. Kışın Heidi'yi okula vereceğim.» Papaz: «İyi fikir» ded.i

Heidi ile dedesi papazın evinden çıkınca etrafını köylüler aldılar. Hepsi bir sual soruyordu. Herkes Alm Dede'yle konuşmak istiyordu. Bugüne kadar, aralarında göremedikleri bu ihtiyarı köyde görmek onları sevindirmişti. Alm Dede, sanki köyün sevilen insanı oluverdi.

O kış, yeniden dağdaki kulübelerine çıktılar. Bir gün Peter keçileri dağa götürürken onlara uğradı. Elinde bir mektup vardı. Heidi: «Bana geliyor» diye bağırdı. «Klara'dan.» (Devamı var)

DUT YAPRAĞINDAN ATLAS'A

SUN'İ İPEK

KORULAR halinde dut ağaçları ekildi. İpek böceği yumurtaları gönderildi. Fakat bütün çalışmalar semeresiz kaldı.

İpekçilik kolay değildir. Nazik ve narin ipek böceğine iyi bakılması lâzımdır. Buna mukabil ödenen ücret pek azdır.

Bir imparatoriçe tarafından keşfedilen, kırallar tarafından korunan tabii liflerin en güzeli olan ipek lifinden çok güzel desenli ipek kumaşlar dokunmaktadır.

Çeşitli memleketlerde dokunan ipekliler, setenler, yumuşak kadifeler, zengin simli kumaşlar, bu narin ipek böceğinin salgısından meydana gelmiştir.

Bugün, insanlar, dokumacılıkta kullanılan ve ipeğe çok benzeyen yeni cins bir lif elde etmeye muvaffak olmuş bulunuyorlar. Bu lifin maliyeti, hakiki ipek böceği lifinden çok ucuzdur.

Üstelik de bu ipliklerden öyle güzel kumaşlar dokunuyor ki, birçok kimseler daha ucuza mal olan bu ipeği hakikisine tercih ediyorlar.

Hepinizin de bildiği gibi, bu cins ipeğin adı Sun'î ipektir.

Burada suni ipek üstüne bir ön bilgi verelim: Suni ipek kimyasal yollarla elde edilen

(İPEĞİN 4000 YILLIK HİKAYESİ)

bir ipek çeşididir. Bu çeşit ipek yapan fabrikalarda ham madde olarak sellülozu bol olan bazı ağaçların odunu kullanılır: Kavak, köknar gibi...

Fabrikaya gelen sellüloz levhaları üç gün kadar belli bir sıcaklığı ve nemi olan odalarda kurutulur. Sonra da ditme makinelerinde dönen bıçaklar arasında didilir.

Ditilmiş olan sellüloz saçtan yapılmış özel kaplarda birkaç gün bekletilir... Sonra kükürtleme işlemine geçilir. Daha sonra süzgeçlerden geçirilir. Ve nihayet iplik haline sokulup alüminyum makaralara sarılır. Yeni bir temizleme işleminden geçerek suni ipek çileleri biçiminde piyasaya sunulur. Suni ipek, gerçek ipeğin yerini tutmasa da gözalıcı bir parlaklık taşır. **- Bitti -**

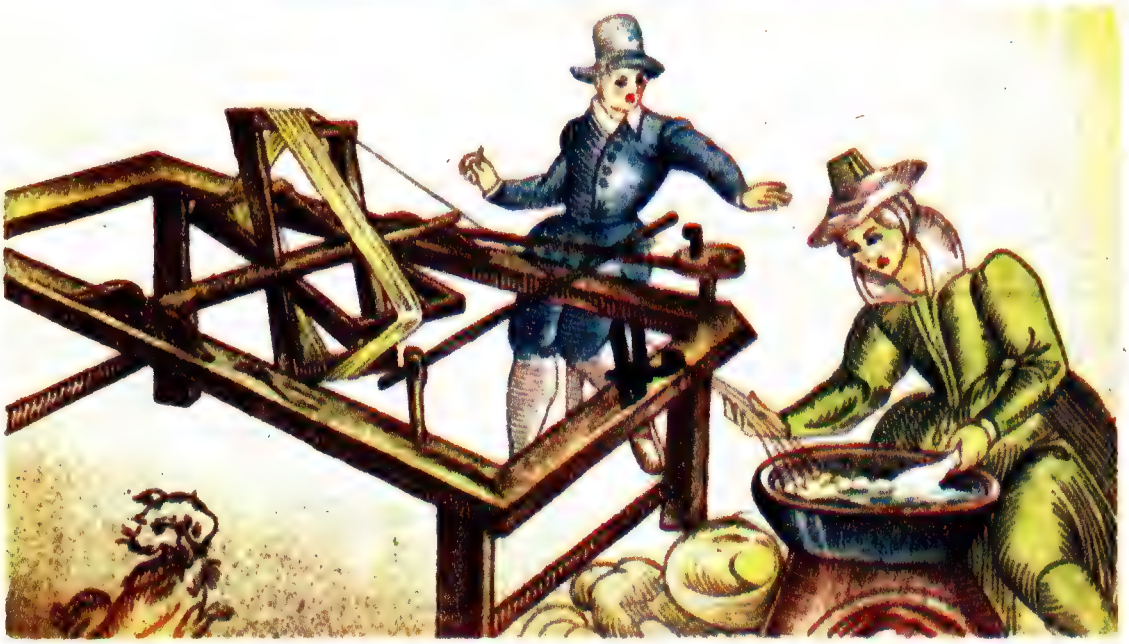

BİLMECE

KİBRİT OYUNU

Bu dokuz kibritten eşit 3 üçgenimiz var. 2 kibriti değiştirerek nasıl 4 tane eşit üçgen elde edebiliriz? Doğru cevap sayfanın altında.

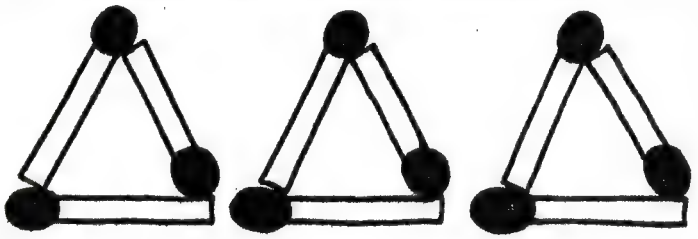

TAVŞANLA HESAP YAPIYORUZ

Ahmet bir tavşan çizdi fakat bu tamamiyle sayılardan oluşuyor. Toplarsanız kaç elde edersiniz?

Cevap: 89

DOĞRU CEVAP

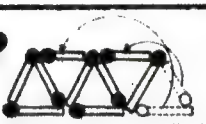

BİR KELİME OYUNU

Aşağıdaki iki anlamsız kelime, aslında bir çocuk yıldızımızın adı ve soyadı. «Küçük Ev» adlı filmde Laura Ingalls'ın rolünü üstlenen bu sanatçımız kim dersiniz?

OSEAN NİGUZERL

Doğru cevap:
Sezer İnanoğlu

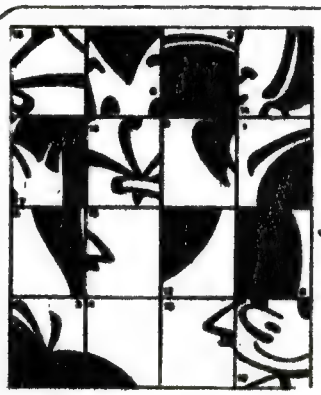

Parçaları doğru yerlerine koymalıyım, ama nasıl?

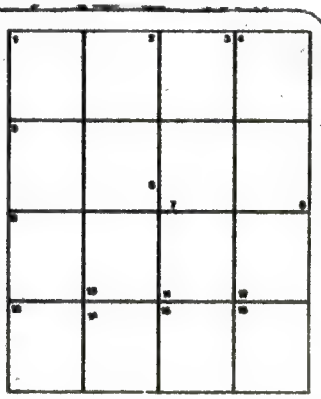

SAYFAMIZ İÇİN BİLMECELERİNİZİ, BULMACALARINIZI BEKLİYORUZ.

OYUN EĞLENCE

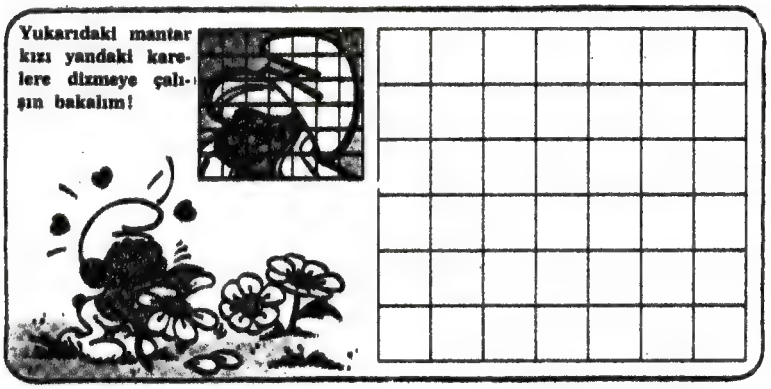

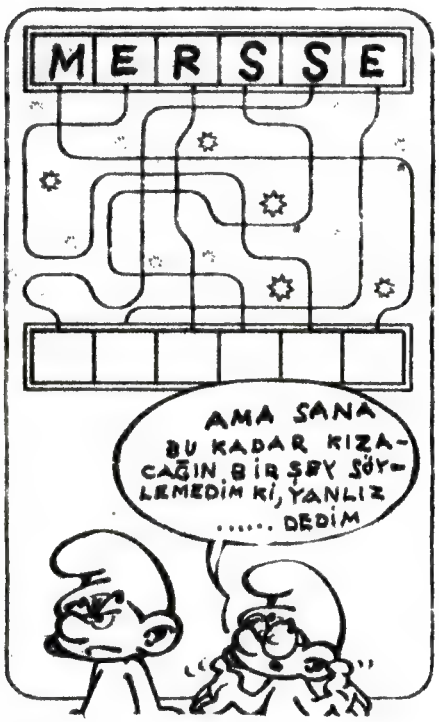

OKUYUCU BULMACASI

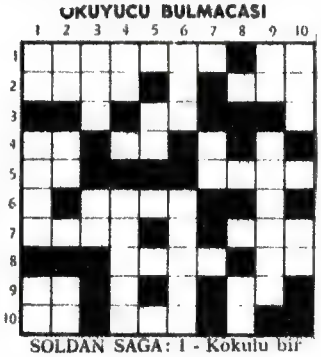

SOLDAN SAĞA: 1 - Kokulu bir sıvı, Su 2 - Atik, Bir nehir 3 - Kamer, Mesafe 4 - Bir besin, Bir organımız 5 - Boru sesi, Yılı 6 - Kadın adı 7 - Tersi bir ülke, Bütün 8 - Erkek ismi, Tersi nefer 9 - Bir ilçe, Çok değil 10 - Tersi isim, Bir geyik cinsi.
YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1 - Tersi beyaz, Elbisenin altı, Tersi bir nota 2 - İBr bitki, Tersi bağışlama 3 - Lakırdı, Tersi nota 4 - Beyaz, Bir ülke 5 - Kırmızı 6 - Ok atan, Gemi sığınağı 7 - Bir iskambil 8 - Arkada kalan 9 - Kuzu sesi, Başkentimiz 10 - Çocuğu olan, Kuzu sesi.

İSTANBUL'UN FETHİ

(Baştarafı 15. sayfada)

ratle kapatıyorlardı. Evvela Edirnekapı, sonra Topkapı önüne konulan büyük top, dökümü hatalı olduğu için birkaç atıştan sonra paralandı ve dökücüsü Urbanı da parçalandı. Halbuki Türk mühendislerinin döktüğü toplar, görevlerini sonuna kadar yapmışlardır.

Kuşatma 52 gün sürdükten ve sonuç vermeyen birçok hücumlardan sonra, şehir nihayet 29 Mayıs 1453 salı günü Türklerin eline geçmiş, Cenevizli komutan Haliç'de bekleyen gemisine yaralı olarak binip kaçmış, kılığını değiştiren İmparator da bir gemiye binip kaçmak için Haliç yanında at sürerken Vefa civarında, şehre girenlerden yaralı bir Türk askeri tarafından çarpışma sonunda öldürülmüş, İmparator olduğu ise daha sonra armalı çizmeli cesedi bulununca anlaşılmıştır.

Fatih, aynı gün şehre girerek doğru Ayasofya'ya gitmiş ve burasını camie çevirip savaş yorgunu gazilerle birlikte iki rekât şükran namazı kılmıştır.

Böylece, bin yılı aşkın geçmişi bulunan köhne Doğu Roma - Bizans devleti ebediyen ortadan kalkmış ve İstanbul, dünyanın bu en güzel şehri, Türklerin malı ve Osmanlı devletinin başkenti olmuştur.

Bu olay aynı zamanda dünya tarihinde karanlık Ortaçağlar devrini kapatmış, yeni, ileri ve aydınlık Sonçağlar devrini açmıştır. ■

Doğan Kardeş
HAFTALIK ÇOCUK DERGİSİ

Pazartesi günleri çıkar.

29 MAYIS 1978
Sayı : 23 Sıra No. 1169
Yıl : 34 Cilt : 1

Sahibi :
Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayii A. Ş. adına
KEMAL ERHAN
Yazı İşleri Müdürü :
ŞEVKET RADO
Yazı İşleri ve İdare :
Divanyolu, Türbedar Sokak 22
İSTANBUL ★ Doğan Kardeş
P. K. 1146 - İSTANBUL ★ Telefon : 27 95 10 (Santral)

ABONE ŞARTLARI
Yurt içi adi posta, yıllık 220 TL. ★ Altı aylık: 110 TL. ★
Yurt dışı uçak postası ile yıllık: 430 TL. ★ Altı aylık: 220 TL.
Adres değişikliği için 100 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir.
(Abone için Divanyolu, Türbedar Sokak No. 22, İSTANBUL)

DİZİLDİĞİ ve BASILDIĞI YER :
Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayii A. Ş.
Gönderilen yazı ve resimler iade edilmez.

İLANLARINIZ İÇİN İLAN SERVİSİMİZE MÜRACAAT ETMENİZİ RİCA EDERİZ. Tel. : 27 95 10

KAPAKTAKİ RESİM :
Küçük Mehterler

Yandaki kupondan altı adet biriktirip iki fotoğraf, isim, okul ve ev adresiyle bize yollayan, Doğan Kardeş Okuyucu Kulübüne üye oluyor.

DOĞAN KARDEŞ Okuyucu Kulübü
Kuponu No : 3

Doğan Kardeş

Doğan Kardeş Aboneleri için 6 ciltlik Yeni Hayat Ansiklopedisini indirimli fiyatla (peşin 1400 TL. sına) satın alma kur'asına katılma kuponu.

Doğan Kardeş

Doğan Kardeş Okuyucu Kulübü Üyeleri için Hayat Küçük Ansiklopediyi indirimli fiyatla (peşin 150 TL.'sına) satın alma kuponu.

Doğan Kardeş

Doğan Kardeş Kulübü Üyeleri için Hayat Büyük Türk Sözlüğünü indirimli fiyatla (peşin 100 TL.'sına) satın alma kuponu.

Abone olmuş, kulübümüze üye yazılmış

OKUYUCULARIMIZA

Doğan Kardeş 'in

İndirimli Ansiklopedi, Sözlük Kuponları

3 ÇEŞİT KUPONUMUZ VAR:
Kırmızı - Mavi - Sarı

1. KIRMIZI KUPON NE SAĞLIYOR?

DOĞAN KARDEŞ ABONELERİ: 6 ciltlik Yeni Hayat Ansiklopedisi'ni peşin 1 400 TL.'sına alabilecekler. (Bu takım dışarıda 1 800 liradır.) Çekilecek kura ile kazanacak okuyucularımıza yalnız 100 takım ayrılmıştır. İndirim kurasına katılmak isteyen abonelerimiz kitabı almak istediklerini yukarıdaki kuponla birlikte adları ve adresleri ile «Doğan Kardeş Dergisi, Divanyolu Türbedar Sok. No: 22, İstanbul» adresine yazmalıdırlar.

2. MAVİ KUPON NE GETİRİYOR?

DOĞAN KARDEŞ OKUYUCU KULÜBÜ ÜYELERİ: Hayat Küçük Ansiklopediyi peşin 150 TL'sına alabilecekler. (Bu küçük Ansiklopedi dışarıda 250 TL.'sına satılmaktadır.) Almak isteyen kulüp üyelerimiz kitabı almak istediklerini yukarıdaki kuponla birlikte adları, adresleri ve kulüp numaraları ile «Doğan Kardeş Dergisi, Divanyolu Türbedar Sok. No: 22, İstanbul» adresine yazmalıdırlar.

3. SARI KUPONLA NE ELDE EDİLİYOR?

DOĞAN KARDEŞ OKUYUCU KULÜBÜ ÜYELERİ: Hayat Büyük Türk Sözlüğü'nü peşin 100 TL.' sına alabilecekler. (Bu kitap dışarıda 200 TL'sına satılmaktadır.) Almak isteyen kulüp üyelerimiz kitabı almak istediklerini yukarıdaki kuponla birlikte adları, adresleri ve kulüp numaraları ile «Doğan Kardeş Dergisi, Divanyolu Türbedar Sok. No: 22, İstanbul» adresine yazmalıdırlar.

ÖNEMLİ NOTLAR

1 — Bu kitapları yukarıdaki şartlarla almak isteyen okuyucularımız kupon, isim ve adreslerini istedikleri kitap veya kitapların adlarıyle bize bildireceklerdir.

2 — Parasını «Bateş Bayilik Teşkilâtı, Molla Fenari Sokak No: 1, Cağaloğlu - Istanbul» adresine posta havalesiyle yollayacaklardır.

Istanbul'da olanlar parayı aynı adrese kendileri yatırıp istediklerini alabilirler.

DİKKAT: Bu kuponlar seri değildir. İstenilen kitap için BİR TEK KUPON yollanması yeter... Aynı kuponlar bir süre devamlı olarak yayınlanacaktır.

sım halk Birleşik Amerika'dan ayrılmak için gösteriler yapmaktadır. Öte yanda, Birleşik Amerika'ya yerleşip yaşayan pek çok Puerto Rico'lu vardır, öyle ki New York'taki Puerto Rico'luların sayısı, başkent San Juan'dakinden çok daha fazladır.

Başkent San Juan, adanın hemen yanıbaşındaki küçük bir ada üzerinde kurulu bir şehirdir. Limanın girişinde 1539'da İspanyolların yapmış olduğu El Morro kalesi yükselir. Bu küçük ada üç köprüyle ana adaya bağlıdır.

Ülkenin başlıca şehirleri: **San Juan** (Başkent) (580 000), **Ponce** (161 000), **Mayaguez** (86 000)'dir.

SALVADOR

İdare şekli: Cumhuriyet
Yüzölçümü: 21 395 km.²
Nüfusu: 3 800 000
Başkenti San Salvador (350 000)
Dili: İspanyolca
Dini: Katolik Hıristiyan
Parası: Salvador Kolonu

SALVADOR, Orta Amerika'nın en küçük ve nüfus yoğunluğu en fazla ülkesidir. Toprakları dağlıktır. Halkının onda dokuzunu Mestizo denen Kızılderili - İspanyol melezleri meydana getirir.

1526'da bu topraklara gelen İspanyol denizcilerinden **Pedro de Alvaredi** tarafından ele geçirilerek, İspanya'nın Guatemala'daki genel valiliğine bağlanmıştı. Bir süre Orta Amerika'daki Devletler Birliği'ne bağlı olarak yönetildikten sonra 1839'da bağımsız bir cumhuriyet haline gelmiştir. Yüz yıldan fazla bir süre ihtilâller, hükümet darbeleri, karışıklıklar arasında bocalayan ülke diktatörler tarafından yönetildi. 1961'den sonra ülkede birtakım reofrmlar yapıldı. Bugün ülke, 1 temmuz 1972'de 5 yıllığına başkan seçilen Albay **Arturo Armando Molina** tarafından yönetilmektedir. Tek meclisli bir parlamentosu vardır.

Salvador topraklarının üçte biri tarıma elverişlidir. Bir o kadarı ormanlıktır, üçte biri de otlaklar halindedir. Başta mısır olmak üzere kahve, şekerkamışı, pamuk, tütün, kenevir, jüt yetiştirilir. Ormanlarında sedir, akaju gibi tahtası kıymetli ağaçlar vardır, bunlar ülke ekonomisinde önemli rol oynar. Ayrıca sığır ve domuz yetiştirilir. Altın, gümüş, cıva, çinko çıkartılır, tuz elde edilir.

Salvador'un ihraç ettiği malların %44'ünü kahve meydana getirir. Arkasından pamuk, şeker, pirinç gelir. Ayrıca kıyılarda tutulan karidesler de bozulmayacak şekilde dondurularak dış ülkelere yollanır.

Ülkenin 4 500 kişilik kadar kara kuvveti vardır. 3 devriye botu ve 2 küçük kıyı muhafaza botundan meydana gelen donanması ancak 130 kişiliktir. 1920'lerde kurulan hava kuvvetlerinin ise Amerikalılardan sağlanan birkaç uçağı ve helikopteri vardır

1969 yılının temmuzunda Honduras'la oynanan futbol maçında çıkan kavga, iki ülke arasında savaş çıkmasıyla sonuçlanmıştı. 5 gün süren savaş sonunda Honduras'ta yaşayan Salvadorlular'ın ülkelerine geri gönderilmiş, birçok kişi hayatını kaybetmişti. Şimdi iki ülke arasındaki bir anlaşma gereğince, arada, silâhsız bırakılmış bir bölge bulundurulmaktadır.

Başlıca şehirleri: **San Salvador** (Başkent) (580 000), **Santa Ana** (328 000)'dir.

Km. KAREYE 147 KİŞİ

Salvador, Orta Amerika'nın nüfus bakımından en yoğun ülkesidir, kilometre kareye 147 kişi düşer. Komşusu Honduras ondan beş kere daha büyüktür, ama dünyanın km. kare başına en az insan düşen ülkelerindendir: 2 kişi.

ŞİLİ

İdare şekli: Cumhuriyet
Yüzölçümü: 756 945 km.²
Nüfusu: 12 500 000
Başkenti: Santiago (3 700 000)
Dili: İspanyolca
Dini: Katolik Hıristiyan
Parası: Escudo

ŞİLİ, Güney Amerika'nın batı kıyısı boyunca incecik bir şerit halinde uzanan bir ül-

YILIN 11 AYI YAĞMURLU

Şili'de yeryüzünün en değişik iklimlerini bulmak mümkündür. Güneyde, Bahia Felix'te, yılın ortalama 325 günü yağmurlu geçer (1916 yılında tam 348 gün yağmur yağmıştır). Buna karşılık kuzeyde, Bahia Felix'ten 4 350 km. uzaklıktaki Atacama çölünde mutlak bir kuraklık hüküm sürmektedir. Söylendiğine göre 400 yıldan beri yağmur düşmemiştir.

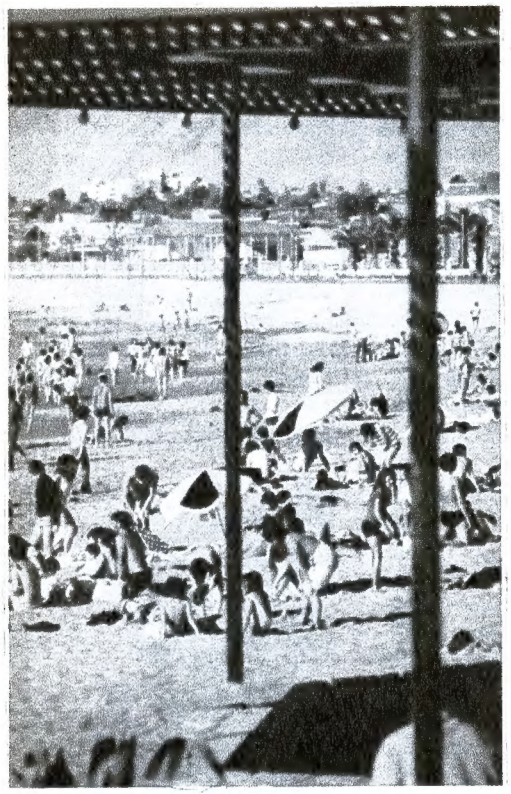

Şili'nin başkenti Santiago'nun limanı Valparaiso'dur. Oteller, plajlar, burayı ülkenin turizm merkezi haline getirmiştir.

kedir. Ülke topraklarının uzunluğu kuzeyden güneye 4 160 km.'yi bulmasına karşılık en geniş yeri 175 km.'yi ancak bulur. Yerli dilinde «Karlı ülke» anlamına gelen Şili topraklarının büyük bir kısmı dağlıktır. And dağları zincirinin Büyük Okyanus'a bakan yamaçlarıyla, ince bir kıyı ovasından meydana gelen topraklarının %67'si ekonomik bakımdan hiç bir işe yaramaz haldedir. Magellan Boğazı'nın güneyindeki Tierra del Fuego'nun (Ateş Adası) yarısı ile Büyük Okyanus'taki bazı adalar da Şili'ye aittir. Halkının %70 kadarı Kızılderili - İspanyol melezi olan Mestizo'lardır.

Güney Amerika'da yeni topraklar elde etmek için keşif seyahatlerine çıkan İspanyollar Şili topraklarına ilk olarak 1541'de geldiler. Başlarında **Valdivia** bulunan İspanyollar bugünkü **Santiago** kesiminde ilk yerleşme merkezlerini kurdular, beraberlerinde kadın olmadığı için de yerlilerle evlenip kaynaştılar. Hemen bütün Güney Amerika ülkelerinde olduğu gibi burada da Mestizo adı verilen bir melez ırkı ortaya çıktı. Sömürge haline getirilen Şili'de İspanyollar Kızılderililer'le savaştılar. İspanya'dan gelen valiler, Peru'daki kral naibine bağlı bulunuyordu.

19. yüzyılda Şili'de de bağımsızlık mücadelesi başladı. Aralarında örgütlenen Şilililer 1811'de İspanyol kuvvetlerine karşı harekete geçtiler. 7 yıl sonra da 1818'de bağımsızlıklarını kazandılar.

1833'te yapılan anayasa uzun yıllar yürürlükte kaldı. 1841 - 1861'de siyasî reformlar yapıldı. Bu arada, 1879'da Bolivya ve Peru'ya karşı yaptığı savaşları da kazandı. Ne var ki yerli halk yoksulluk içindeydi, ülke ekonomik yönden kalkınamamıştı. İşsizlik alıp yürümüştü. İç kargaşalıklar yüzünden huzur kaçmıştı. Bu ortam içinde, 1920'de cumhurbaşkanlığına seçilen **Arturo Alessandri** dört yıl sonra bir darbeyle devrildiyse de, ertesi yıl yeniden cumhurbaşkanı seçilerek yeni bir anayasa düzenledi. Ama yine huzursuzlukların arkası gelmedi.

Santiago, nüfusu 3,5 milyonu geçen büyük bir şehirdir, kültür ve ticaret merkezidir.

Son yıllarda fiyatların hızla yükselmesi Şili'de hayatın birden pahalılanmasına yol açmıştır. Mağazalarda alışveriş azalmıştır.

1938'de Halk Cephesi mensupları iktidarı kazandı, 1964'te de Hıristiyan Demokratlar başa geçti. 1970 seçimlerini de Unidad Popular partisinden Dr. **Salvador Allende** kazanarak yönetimi ele aldı. Böylece **Allende,** yeryüzünde ilk defa seçimle görev başına gelen marksist bir başkan olma ünvanını kazandı. Toprak reformu yapıldı, topraksız köylüye toprak dağıtıldı. Yabancı şirketler millîleştirildi. Ülkenin tek büyük geliri bakır madenleriydi, onlar da Amerikalıların elindeydi. **Allende** madenleri millileştirdi, Küba ile ilişkilerini geliştirdi, Latin Amerika ülkeleri içinde Kızıl Çin'i ilk tanıyan ülke oldu. Fakat ülkede pahalılık hızla artıyordu. Halk arasında kıpırdanmalar başgöstermişti. Grevler birbirini izliyordu. Nihayet 1973 yılı eylülünde ordu isyan ederek yönetimi ele aldı. **Allende** intihar etti. İhtilâl komitesinin başkanı General **Augusto Pinochet** cumhurbaşkanı oldu.

Şili'de Millî Meclis, Senato ve Millet Meclisi'nden meydana gelir. Cumhurbaşkanları 6 yıl için seçilir. Ülke 1973 eylülünden beri bir askerî cuntanın yönetimindedir.

Şili bir tarım ülkesidir, ama tarım yapılacak toprakları diğer ülkelere kıyasla çok azdır. Tarıma elverişli topraklar, ülkenin ancak %2'si kadardır. Ayrıca %13 oranında çayırlık, %21 oranında da ormanlık vardır. Ayrıca bol meyve ve sebze yetiştirilir. Başta buğday olmak üzere, yulaf, arpa tütün yetiştirilir, bağcılık, şarapçılık yapılır. Pirinç ekilir. Sığır, koyun, keçi, domuz beslenir, balıkçılık yapılır.

Şili'nin toprakaltı zenginliklerinin başında bakır gelir. Dünya bakır üretiminde üçüncüdür. Ayrıca kömür, bir miktar petrol, manganez, fosfat, demir, boraks çıkartılır. Milyonlarca bir çeşit deniz kuşunun kıyı boyunca bıraktığı gübrelerinin, tabiî bir nitrat olması bakımından ülke ekonomisinde önemli yeri vardır. Orman endüstrisi gelişmiştir, kâğıt yapılır. Yiyecek maddelerinin büyük bir kısmını dışardan getirtmek zorundadır.

Şili'nin 32 000 kişilik kara, 22 000 kişilik deniz, 8 500 kişilik hava kuvvetleri vardır. 200 kadar savaş uçağı, Amerikan yapısı savaş gemileri ve denizaltıları vardır, yenileri ise İngiltere'ye ısmarlanmıştır. Ülke halkının %90 kadarı okumayazma bilmektedir.

Başlıca şehirleri: **Santiago** (Başkent) (3 700 000), **Valparaiso** (400 000), **Concepcion** (200 000), **Vina del Mar** (180 000), **Antofagasta** (127 000), **Talcahuano** (109 000), **Temuco** (109 000), **Arica** (90 000), **Punta Arenas** (45 000)'tır.

TRİNİDAD ve TOBAGO

İdare şekli: İngiliz Milletler Topluluğuna dahil bağımsız Cumhuriyet
Yüzölçümü: 5 130 km.²
Nüfusu: 1 160 000
Başkenti: Port of Spain (94 000)
Dili: İngilizce, İspanyolca
Dini: Katolik Hıristiyan
Parası: Trinidad ve Tobago Doları

TRİNİDAD VE TOBAGO, Karayip denizinde, iki küçük ada üzerinde yer alan küçük bir devlettir. Venezuela'nın kuzeyinde yer alan bu iki ada birbirine 40 km. kadar uzaklıktadır. Trinidad (4 828 km.²) ve Tobago (300 km.²) da tropikal iklim hüküm sürer. Hal-

kırmızı

siyah

PETROL ÜLKESİ

Karaip denizindeki ülkeler arasında en çok petrol üreten ülke Trinidad ve Tobago'dur. Ülke 1971'de 8 milyon ton petrol üretmiştir.

Brezilya'nın eski başkenti Rio de Janeiro, Güney Amerika'nın en büyük limanlarından ve en güzel şehirlerinden biridir.

AMERİKA DEVLETLERİ TABLOSU

Adı	*Yüzölçümü Km.²*	*Nüfusu*	*Başkenti*
Amerika Birleşik Dev.	9 363 125	207 678 000	Washington
Arjantin	2 776 890	25 500 000	Buenos Aires
Bahama	11 405	180 000	Nassau
Barbados	430	262 000	Bridgetown
Bolivya	1 098 580	5 220 000	La Paz
Brezilya	8 511 965	100 000 000	Brasilia
Dominikan C.	48 440	4 800 000	Santa Domingo de Guzman
Ekvador	263 775	6 590 000	Quito
Guatemala	108 890	5 600 000	Guatemala City
Guyana	214 970	820 000	Georgetown
Haiti	27 570	5 150 000	Port an Prince
Honduras	112 090	2 800 000	Tegucigalpa
Jamaika	10 960	2 170 000	Kingston
Kanada	9 976 135	22 500 000	Ottawa
Kolombiya	1 138 915	22 450 000	Bogota
Kosta Rika	50 900	1 840 000	San Jose
Küba	114 525	8 900 000	Havana
Meksika	1 972 545	54 000 000	Mexico
Nikaragua	148 000	2 170 000	Managva
Panama	75 650	1 620 000	Panama
Paraguay	406 750	2 600 000	Asuncion
Peru	1 285 215	14 450 000	Lima
Puerto Rico	8 895	2 970 000	San Juan
Salvador	21 395	3 800 000	San Salvador
Şili	756 945	12 500 000	Santiago
Trinidad ve Tobago	5 130	1 160 000	Port of Spain
Uruguay	177 150	3 050 000	Montevideo
Venezuela	912 050	11 300 000	Caracas

kının yarısı Afrika kökenli, büyük bir kısmı da Kızılderili asıllı yerlilerdir. Bir miktar melez ve pek az beyaz vardır.

Kristof Kolomb tarafından 1498'de keşfedilen ada, 16. yüzyılda İspanyol sömürgesi haline gelmişti. Daha sonraki yüzyıllarda şeker üretilmeye başlandıktan sonra Afrika'dan çok sayıda köle getirilerek tarlalarda çalıştırılmaya başlanmıştır. Fransız İhtilâli sırasında pek çok Fransız ailesi buraya kaçarak gizlenmeyi başardı. 1797'de İngilizler bu adaları İspanyolların elinden alarak kendi topraklarına kattılar. 1833'te zenci kölelerin serbest bırakılması üzerine, tarlalarda Hindistan'dan getirtilen 150 000 kadar Hindu ve Müslüman işçi çalıştırılmaya başlandı. 1877'de de İngiliz sömürgesi olan Tobago adası Trinidad'la birleştirildi. Ülke 1962'de bağımsızlığını kazanarak İngiliz Milletler Topluluğu içinde, bağımsız bir ülke haline geldi. Trinidad ve Tobago bugün devlet başkanı olarak İngiltere Kraliçesi'ni tanımaktadır. İngiltere devlet başkanı ülkede bir genel vali tarafından temsil edilmektedir. İki meclisli bir parlamentosu vardır.

Trinidad ve Tobago'nun başlıca zenginliğini petrol meydana getirir. Şekerkamışı, kahve, kakao, kopra, tütün, portakal ve benzeri meyveler yetiştirilir. Ayrıca turizm de ülkeye önemli gelir sağlar. Petrol ve petrol yan maddeleri, şeker, rom denen içki, kopra yağı, kakao ve portakal, turunç vs. ihraç eder.

1 000 kişilik bir ordusu olan Trinidad ve Tobago'da iç güvenliği 2 500 kadar polis sağlar.

Başlıca şehirleri: **Port of Spain** (Başkent) (94 000), **San Fernando** (40 000), **Arima** (11 000)'dir.